

POWAŻNIE (33) *av*

o oraz e jasne, a pochylone (w tym 2 r. błędne znakowanie).

comp poważni(e)j (3).

Sł stp, Cn notuje, *Linde* bez cytatu.

1. *Zachowując powagę, z powagą, z godnościami, dostojnie; graviter Mącz, Modrz, Cn; magnifice Mącz; delicate PolAnt; excelse Calep; cum gravitate, mature, severe Cn (22) : RejJóz F8;* zacnych wiele ludzi/ s tego domu [Zarębów] było/ Y nigdy nie to gniazdo/ niczym nie zelżyło. Acz im czałem Wenufek/ potrofze mędrował/ Lecz nie każdy poważnie/ z nim zawnzdy zachował. *RejZwierz 71; Velificari honori suo per translationem Poważnie nie nieść/ chwały czci y powagi szukac. Mącz 479a; RejZwierc 104; BudBib 1.Reg 15/32; WIncencyus z Wálencyey [...] ielzyczne lat dzieściaci niemaic: gdy rzadko á poważnie igrał zrowienniki/ [...] wstępował ná mieysce iákie wyższe/ mowiac: pátrzcie iáko ia będę kazał. SkarŻyw 308; Calep 383a.*

W połączeniach szeregowych (4): GroicPorz i4; gdy o rzeczach wielkich mowic przydzie/ áby [dworzanin] poważnie/ rzeźwie/y potężnie/ mowil/ obieraiac słowá wlałne GórnDworz F8v; ModrzBaz 30v; [Sachmat] śmieie/ dowodnie/ poważnie/ y z wielką wśpániáłością skárzył się długą rzeczą ná Krolá Alexandrá StryjKron 692.

W przeciwstawieniach: »płoch, przewrotnie ... poważnie« (2): Przytem łobie nie płoch niepoczynál ale wśzytko poważnie/ Ółoba iego mowa i słowa barzo wáżne były *MurzHist T2; ModrzBaz 30v.*

Zwroty: »poważnie chodzić, kroczyć, postępować« = *magnifice incedere Mącz (1:1:1): Mącz 44a; Podniosły się/ mowi Prorok/ corki Syońkie: chodzą z wyciągnioną szyią/ mrugaiac/ á poważnie pośtępuiac. SkarKaz 580b; Ale ktośz ono w łtroiu iákoby Fráncułkim, Dofyc poważnie kroczy? CiekPotr 64.*

»poważnie mówić, mówiący« = *graviter loqui, graviloquus Mącz (5:1): KwiatKsiąż H3v; Mącz 149c, 197b; odpowiedział pan Kriłki [...] Ani ia teźchcę áby zawnzdy poważnie mowil [dworzanin]/ ále o rzeczach żártownych/ s kunszthem/ á wśzákże áby się przedsię miał ná pieczy/ żeby czego dziećinnego po nim znać nie było. GórnDworz F8v, F8v; o tem będziemy rozumieć/ iż [dobry senator] nieskwápliwie dla leniśtwá/ nieprzewrotnie dla popędliwości ábo námiętności ferdecznych/ ále y poważnie y wiernie y męźnie mowi [et graviter, et fideliter, et fortiter dicere]: [...] á dobrego Senatorá vrząd y powinność dośtátecznie wykonywa. ModrzBaz 30v.*

»poważnie sobie poczynać, czynić« = *agere cum dignitate Mącz [szyk zmienny] (3:1): MurzHist T2; każdy [mający sprawę w sądzie] łobie poważnie/ vtciwie/ á łtátecznie poczyna/ nie ináczey iáko przed Sądem Bożym GroicPorz i4; Mącz 484a; RejPosWstaw 22.*

Szeregi: »bacznie a poważnie« (1): *Loqui mature et graviter, Bącznie á powážnie mówic Mącz 197b.*

»dobrze a poważnie« (1): *Przełoż y Sálomon dobrze á poważnie nas w tym vpomina RejPosWstaw [41²]v.*

»poważnie i ochędoźnie« (1): *przes filofosfią możemy dobrze porozumieć/ [...] á przez wymowę poważnie y ochędoźnie możemy mówic. KwiatKsiąż H3v.*

»pięknie a poważnie« (1): Agere cum dignitate et venustate, Pięknie á poważnie łobie poczynác. *Mqcz* 484a.

2. *Traktując z powagą, z szacunkiem, na serio; cum gravitate, graviter Cn* (8) : łyłył s piłmá pewnego/ co to iełt łowo Pánłkie/ á iákoby miało być w nas poważnie chowano/ y iákobyłmy łie mieli o nim pilnie pytać *RejPos* 64v; *KuczbKat* 121; *ReszPrz* 46.

Zwrot: »poważnie sprawować, sprawowan« (1:1): *RejPos* 42v; Pálterze Kościoła Powłzechnego winni tego doźrzyć/ wedle rofkazánia Bożego y Páwła s. áby w Kościele włzyłtko poważnie á porządnie łpráwowano było *WujJud* 235v.

Szeregi: »poważnie a porządnie« (1): *WujJud* 235v *cf* *Zwrot*.

»sławnie a poważnie« (1): Sławnie thu tedy á poważnie záleca náukę Ewányeliey S. przez ktorą tho łwięte á wieczne Krolełtko Páná tego iełt záložone *LubPs* V2v.

»poważnie i wiemie« [szyk 1:1] (2): Spráwuie teraz Kromer v Cefárzá rzeczy Krolá łwego wiernie/ y poważnie: w Ółobie iego ták vczción/ y vważon iełt Krol y narod Polłki *OrzRozm* P4; *SkarŻyw* 542.

3. *Mocno, znacznie, w dużej mierze* (3) : Włzák tę dawno przypowieść włpomináią báby/ Gdy przełádzilz łzáłwiá iuż poważniey rołcie *PaprPan* P4v; Swieccy krolowie gdy od łiebie vrzędy łtáwiá/ dáią im moc ná zapłátę dobrym y złym/ [...] Co dáleko poważniey z więłszym požytkiem poddáných łwoich P.IEZVS vczynił. *SkarKaz* 206b.

Przen (1) : Abowiemeł ty chodząc po rozlicznych drogach napiłeł łie wiele kroć wody rozlicznych przykrołci/ á przeto też głowá będzie twoiá poważnie wyniełioná nád włłfytki me możnołci. *RejPs* 165v.

Synonimy: 1. *dostojnie, godnie, statecznie*; 2. *statecznie, surowie*; 3. *barzo, mocnie, znacznie*.

Cf **NIEPOWAŻNIE, WAŻNIE**